

er fastsat ved indenrigsministeriets cirkulære af 5. november 1970, medens indenrigsministeriets cirkulære af 6. november 1970 omhandler b) afstemning på private alders- og plejehjem, med hvilke der er indgået overenskomst i henhold til omsorgsloven. I cirkulærerne uddybes det nærmere, *hvilke* arter af institutioner der er omfattet af reglerne, *hvem* der kan stemme på institutionerne, *hvor* afstemningen skal finde sted, samt *hvorledes* den skal foregå.

Ad a: Den administrative leder af sygehuset eller plejehjemmet er ansvarlig for afstemningens afholdelse, og stemmeafgivningen skal ske overfor denne eller en af denne udpeget person i en overordnet administrativ stilling. På samme måde som ved almindelig brevstemmeafgivning er det en betingelse for at afgive stemme, at den pågældende ikke eller kun med uforholdsmæssig vanskelighed vil kunne indfinde sig på det almindelige afstemningssted indenfor de for afstemningen fastsatte tidsfrister. Stemmeafgivningen foregår på samme måde som ved almindelig brevstemmeafgivning; patienten skal derfor selv foretage afstemningen, udfyldelsen af følgebrevet m. v. Stemmeafgivningen skal kunne ske i de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen, og uanset lørdagslukning må der holdes åbent for stemmeafgivning i hvert fald nogle timer. Det er tilstrækkeligt, at administrationskontoret holdes åbent i denne periode, men herudover anbefales det i cirkulæret, at man også foranstalter afstemning på de enkelte afdelinger. Derimod må stemmeafgivning på sygestuerne kun undtagelsesvis finde sted.

Ad b: Reglerne for stemmeafgivning på de private alders- og plejehjem, med hvilke en kommunalbestyrelse i henhold til omsorgsloven har indgået overenskomst om indlæggelse, svarer i det store og hele til reglerne ovenfor under a. På disse hjem afholdes afstemningen imidlertid ved det stedlige folkeregisters foranstaltning, jfr. § 56 i lov om valg til folketinget, jfr. lovbekendtgørelse nr. 366 af 10. august 1970. På disse hjem vil der desuden være flere personer, der er oppegående, og som derfor i almindelighed må henvises til at afgive stemme på selve valgdagen.

Reglerne fandt første gang anvendelse ved folketingsvalget og folkeafstemningen

den 21. september 1971. Udover de ovennævnte cirkulærer udsendte indenrigsministeriet forud for afstemningen en orienterende skrivelse til sygehuse, plejehjem og lignende institutioner. I „Tidsskrift for danske Sygehuse“ (januar 1971) havde der endvidere været optaget en kommenterende artikel om stemmeafgivning på sygehuse, og formodningen om, at alle således var tilstrækkeligt orienterede om de nye regler, blev bekræftet, dels ved de relativt få problemer og forespørgsler, der i dagene op til afstemningen forelagdes indenrigsministeriet, dels ved den omstændighed, at der ikke efterfølgende indkom nogen klager.

Efter at de nye regler således havde været praktiseret, har erfaringerne vedrørende patienters stemmeafgivning ved folketingsvalg og folkeafstemning på sygehuse m. v. indgående været drøftet på 4 kredsmøder, som „Foreningen af Sygehusadministratorer i Danmark“ afholdt i foråret 1972. Indenrigsministeriets konsulent i valgspørgsmål indledte emnet, og herefter fremkom sygehusadministratorerne med deres erfaringer fra afstemningen i september 1971. På baggrund af disse møder kan følgende oprises:

De fleste steder havde man, efter at afstemningsdagen var fastsat, udsendt en vejledning til patienterne om adgangen til brevstemmeafgivning; vejledningen udleveredes tillige til alle patienter, der indlagdes i ugerne herefter frem til næstsidste søgnedag før valgdagen. Afstemningen havde været inddelt i 3 faser:

1) Administrations- eller patientkontoret (åbent alle 3 uger i kontorets daglige ekspeditionstid).

2) Afdelingerne (normalt opholdsstuerne, og normalt kun et par timer om dagen eller kun en enkelt dag).

3) Sygestuerne (normalt kun de sidste 3 afstemningsdage).

Sygehusadministratorerne erkendte åbenhjertigt, at man ikke havde kunnet efterkomme indenrigsministeriets henstilling om kun undtagelsesvis at lade afstemningerne foregå på sygestuerne. Patienterne er for flertallets vedkommende sengeliggende, og stemmerne må derfor modtages ved senge-
ne. Man havde imidlertid medbragt skærme for at sikre patienterne hemmelig stemmeafgivning.

En almindelig erfaring havde været, at